

Результати соціологічного дослідження в рамках розробки Стратегічного плану розвитку Коростенської міської територіальної громади до 2030 року

З метою оцінки основних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку в рамках розробки Стратегічного плану розвитку Коростенської міської територіальної громади на період до 2030 року, було проведено соціологічне опитування з визначення думки жителів міста Коростень (міське населення) та інших населених пунктів громади (сільське населення), а саме представників місцевої виконавчої влади, місцевого бізнесу, ЗМІ та громадських організацій, працівників закладів освіти, культури, медицини й інше активне та ініціативне населення. Опитування проводилось анонімно на основі розроблених анкет, з переліком питань, які можна умовно поділити на наступні групи:

- *основна інформація про респондента* - вік, стать, сфера діяльності, посадовий (робочий) статус, середньомісячний дохід на одну особу, освіта та місце проживання із назвою відповідного населеного пункту громади;
- *власне ставлення респондента щодо проживання та роботи в громаді* – вподобання проживання на території громади, плани щодо можливого переїзду з території громади та відповідні причини такого бажання, найгостріші проблеми, на рішення яких необхідно зосередити зусилля в першу чергу, пріоритетні напрями розвитку громади, визначення видів послуг (напрямів діяльності бізнесу), яких не вистачає на території громади;
- *бачення респондентом майбутнього образу громади та його місця в ньому* – образ майбутнього Коростенської міської територіальної громади, бажання займатись підприємницькою діяльністю, загальна оцінка соціально-економічної ситуації в громаді.

Опитування проводилось у двох формах:

- заповненням електронної форми, посилення до якої було опубліковано на офіційних сторінках Коростенської міської територіальної громади в Інтернеті (веб-сайт) та соціальній мережі Facebook, направлено зацікавленим особам електронною поштою, розповсюджено методом активного просування з територіальним та віковим таргетуванням у мережі Facebook з метою безперешкодного вільного доступу до опитування всіх бажаних долучитись до дослідження;

- заповненням роздрукованої форми анкети та її розповсюдженням серед всіх зацікавлених осіб, що проживають на території громади.

В опитуванні взяли участь 1 418 осіб – жителів громади – представники різних верств населення, у тому числі працівники апарату виконавчої влади громади та його структурних підрозділів, жителі сільської місцевості (сільських старостатів), працівники закладів соціальної, культурно-виховної, освітньої, медичної й інших напрямів діяльності громади, а також представники бізнесу (у тому числі фізичні особи-підприємці), ЗМІ та громадських організацій, пенсіонери та студенти. Опитування проводилось з дотриманням принципу пропорційності заповнення анкет міськими жителями (місто Коростень) та жителями сільської місцевості – для наближення до максимальної репрезентативності вибірки та об'єктивного збору та аналізу даних.

Таблиця Адміністративно-територіальний розподіл жителів, що взяли участь в опитуванні

Місце проживання	Кількість опитуваних жителів, осіб	Частка опитуваних жителів, %
місто Коростень	1 052	74,2
Бехівський старостат (с. Бехи, с. Воронево, с. Сокорики)	20	1,4
Васьковицький старостат (с. Васьковичі)	34	2,4
Дідковицький старостат (с. Дідковичі, с. Булахівка, с. Межирічка, с. Барди)	18	1,3
Каленський старостат (с. Каленське, с. Корма, с. Ходаки, с. Субине, с. Горбачі, с. Мединівка, с. Великий Ліс)	13	0,9
Кожухівський старостат (с. Кожухівка, с. Ключеве)	23	1,6
Малозубівщинський старостат (с. Мала Зубівщина, с. Зубівщина)	38	2,7
Михайлівський старостат (с. Михайлівка, с. Плещівка)	40	2,8
Сарновицький старостат (с. Берестовець, с. Обиходи, с. Обиходівка, с. Сарновичі)	23	1,6
Сингаївський старостат (с. Сингаї, с. Немирівка, с. Грозине, с. Купеч, с. Шатрище)	46	3,2
Стремигородський старостат (с. Стремигород, с. Майданівка, с. Діброва, с. Болярка)	35	2,5
Холосненський старостат (с. Холосне, с. Злобичі, с. Нивки)	17	1,2
Хотинівський старостат (с. Хотинівка, с. Соболівка, с. Розтяжин, с. Домолоч, с. Іскорость, с. Новаки)	59	4,2
Всього по громаді	1 418	

Частка респондентів, що пройшли опитування в громаді, склала 2,4% від загальної чисельності населення без врахування дітей у віці від 0 до 17 років. До вибірки не увійшли діти сільських населених пунктів, частка яких складає 19% від загальної чисельності сільського населення, та діти міста Коростень, частка яких складає 18% від загальної чисельності міського населення.

В опитуванні взяли участь жителі всіх населених пунктів громади. Відношення опитуваних жителів міста Коростень до загальної чисельності міського населення становило 2,1%, опитуваних жителів сільських населених пунктів до загальної чисельності сільського населення – 4,3%. Активність сільського населення в опитуванні є суттєво більшою, що може свідчити про прояви небайдужості до тенденцій та проблем розвитку сільських територій.

Рисунок Частка опитуваних жителів за місцем проживання

Загальне відношення опитуваних жителів, що проживають в міській місцевості до жителів сільських населених пунктів, складає приблизно $\frac{3}{4}$ всіх респондентів, які взяли участь у дослідженні. Порівнюючи загальне відношення міського і сільського населення громади (без врахування дітей у віці від 0 до 17 років), що становить 85,7% та 14,3% відповідно, принцип пропорційності під час опитування порушується; за результатами – сільське населення проявляло більшу активність у проведеному анкетуванні.

Частка опитуваних жителів за віковими групами, %

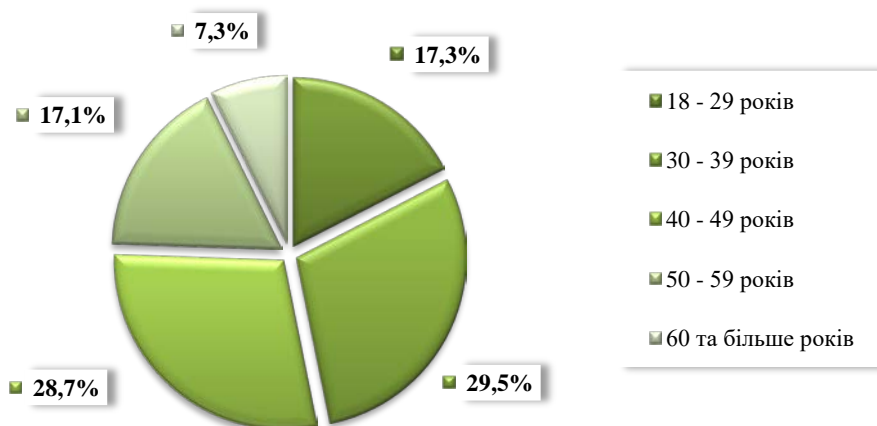

Рисунок Частка опитуваних жителів за віковими групами

Найбільшу активність в опитуванні проявляли жителі громади працездатного віку у діапазоні 30-39 років та 40-49 років, сумарна частка яких наближується до 58,2%. Залученість до дослідження частки більш молодого населення у віці 18-29 років, яке розглядається як майбутній людський потенціал громади, становила 17,3%. Приблизно ідентичний показник активності спостерігається серед жителів вікової групи 50-59 років. Частка жителів, що взяли участь в анкетуванні, вік якого є більшим за 60 років, становила 7,3%. Враховуючи, що середній рік міського населення (місто Коростень) становить близько 42 років (39 років у чоловіків, 44 роки у жінок), а сільського – 43 роки (39 років у чоловіків, 46 років у жінок), очевидна активність більшої частини населення працездатного віку у діапазоні від 30 до 49 років.

Частка опитуваних жителів за статтю, %

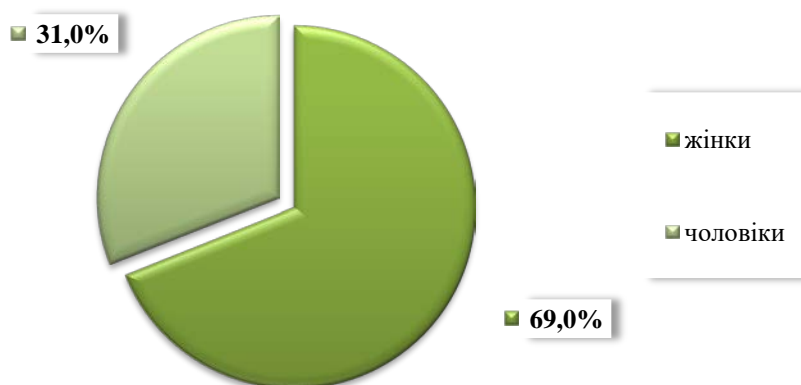

Рисунок Частка опитуваних жителів за статтю

Відповідно до статевого розподілу респондентів, частка чоловіків, що взяла участь у опитуванні склала близько третини від загальної кількості – 31,0%. За даними Головного управління статистики в Житомирській області показник відношення чоловіків до жінок в громаді складає 46%. Спостерігається очевидний істотний прояв більшої активності жінок у порівнянні з чоловіками.

Рисунок Кількість опитуваних жителів за сферою діяльності

Загальна вибірка представлена працівниками основних галузей громади. Найбільша активність в опитуванні проявлена серед жителів, зайнятих у сфері освіта та науки; муніципальної та державної служби; виробництва та промисловості; оптової та роздрібною торгівлі; культури, мистецтва, творчості; медицини та фармацевтики; сільського господарства та агробізнесу; й інших галузей, у тому числі сфер обслуговування.

Частка опитуваних жителів за рівнем середньомісячного доходу на одну особу, %

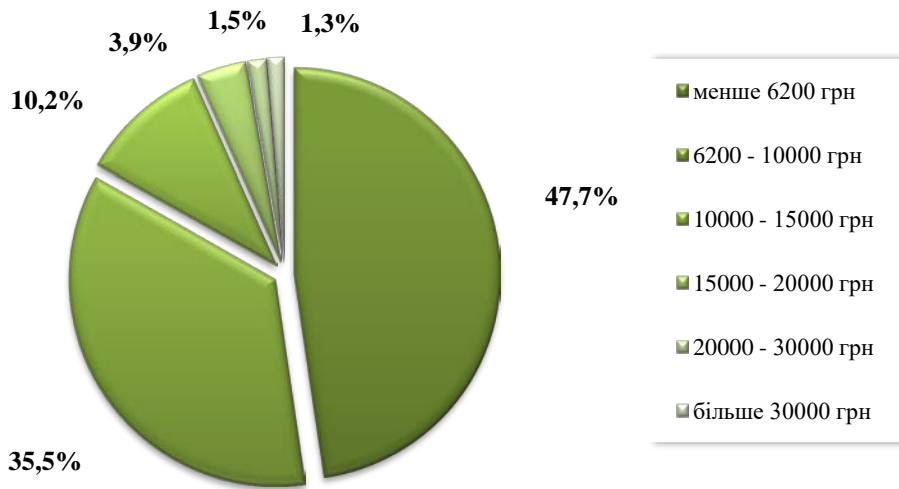

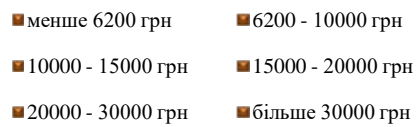
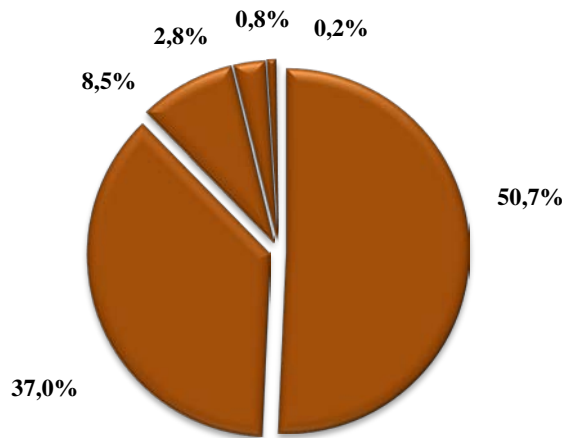
Рисунок Розподіл жителів громади за рівнем середньомісячного доходу

Відповідно до рисунку спостерігається непропорційність розподілу рівня доходів населення. Близько половини опитуваних (47,7%) зазначили про низький рівень середньомісячного доходу до 6 200 грн, що є нижчим за розмір мінімальної заробітної плати, законодавчо встановлений Податковим кодексом України на 01.01.2021 року. Середньомісячний дохід третьої частини опитуваних (35,5%) коливається у діапазоні від 6 200 грн до 10 000 грн. Близько 10% жителів отримують дохід в межах від 10 000 грн до 15 000 грн; близько 4% - від 15 000 грн до 20 000 грн. Дохід від 20 000 грн і більше отримують 2,8% жителів.

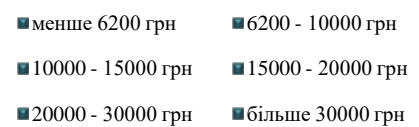
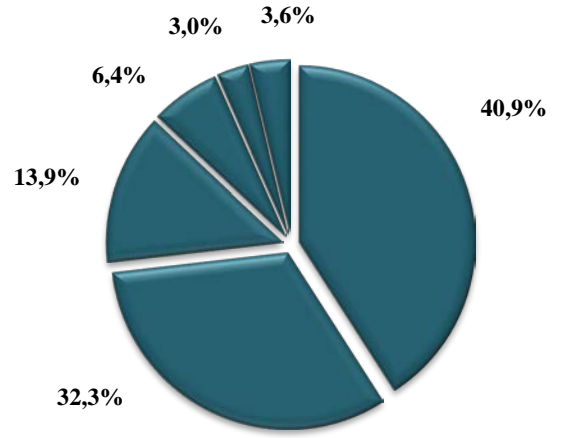
Найнижчий дохід до 6200 грн здебільшого зазначений у працівників сфер освіти та науки, медицини та фармацевтики, мистецтва, культури та творчості.

Відповідно до даних Головного управління статистики у Житомирській області середньомісячна заробітна плата за перше півріччя 2021 року становила 11 116 грн. Згідно з опитуванням зважений середньомісячний дохід жителів громади попадає у діапазон від 6 200 грн до 10 000 грн та становить близько 8 335 грн., що є значно нижчим обласного показника.

Частка опитуваних жінок за рівнем середньомісячного доходу на одну особу, %

Частка опитуваних чоловіків за рівнем середньомісячного доходу на одну особу, %

Рисунок Розподіл середньомісячного доходу жінок та чоловіків

Зважений середньомісячний дохід жінок та чоловіків попадає в інтервал від 6 200 грн до 10 000 грн та становить близько 7 952 грн та 9 827 грн відповідно.

Таблиця Розподіл середньомісячного доходу за місцем проживання

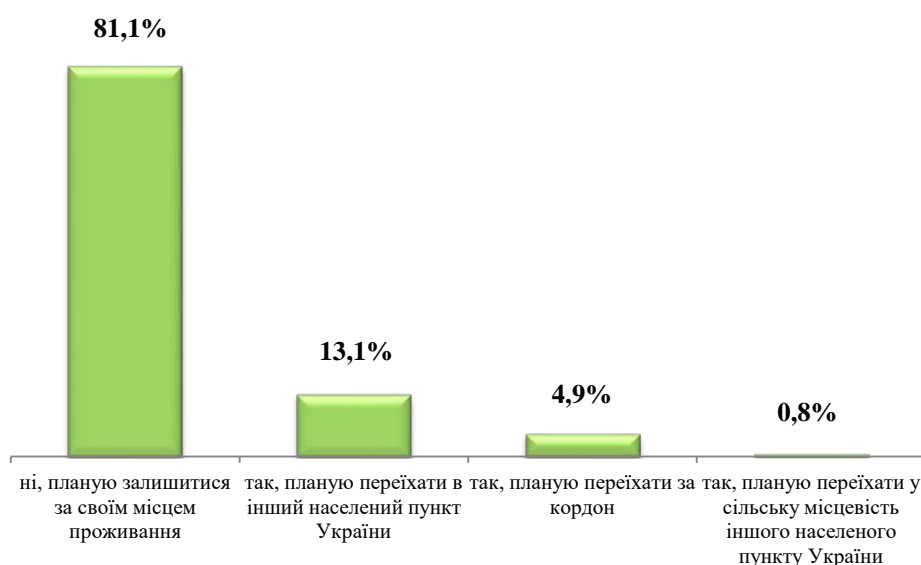
Середньомісячний дохід на одну особу	Частка міського населення, %	Частка сільського населення, %
менше 6 200 грн	39,4	71,3
6 200 – 10 000 грн	39,9	23,0
10 000 – 15 000 грн	12,5	3,6
15 000 – 20 000 грн	4,8	1,1
20 000 – 30 000 грн	1,7	0,8
більше 30 000 грн	1,7	0,2
Середній дохід на одну особу, грн	8 997	7 202

Середньозважений дохід міського населення більший, ніж сільського на 20%. Відповідно до даних Головного управління статистики у Житомирській області середньомісячна заробітна плата міського населення громади (місто Коростень,

середньомісячна заробітна плата 11 237 грн) за 4-й квартал 2020 року на 2,6% вище середньомісячної заробітної плати сільського населення по Коростенському району (середньомісячна заробітна плата 10 945 грн).

За даними опитування розрив у доходах міського та сільського населення є суттєвим. Спостерігається деяка невідповідність опитування статистичним даним, яка може бути пояснена методологічними підходами збору та аналізу статистичних спостережень, що передбачають врахування виключно доходів працівників юридичних осіб з кількістю штатних працівників більше 10 осіб.

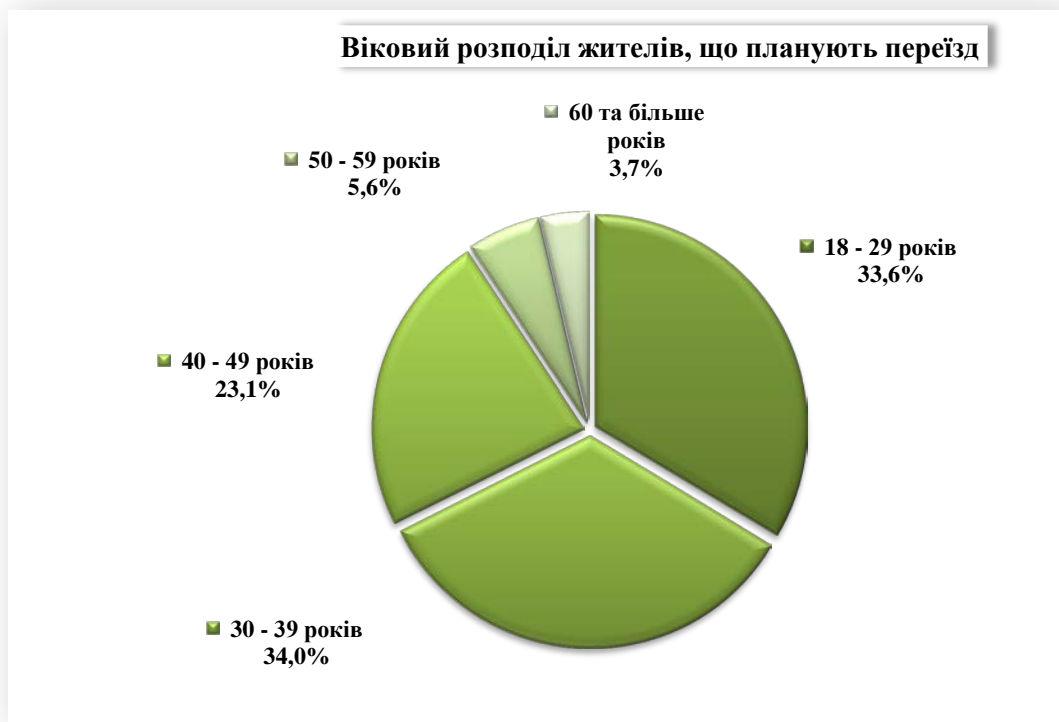
Плани щодо переїзду з території громади

Рисунок Плани щодо переїзду з території громади

Близько 81% респондентів не планують переїжджати з території громади та бажають залишитись за своїм місцем проживання. Такий результат є достатньо високим та має бути використаний як один із чинників планування розвитку окремих галузей та напрямів господарської діяльності в громаді з урахуванням наявності значного людського капіталу. Близько 19% жителів планують переїзд в інший населений пункт України; переїзд за кордон; чи у сільську місцевість іншого населеного пункту України.

Рисунок Віковий розподіл жителів, що планують переїзд

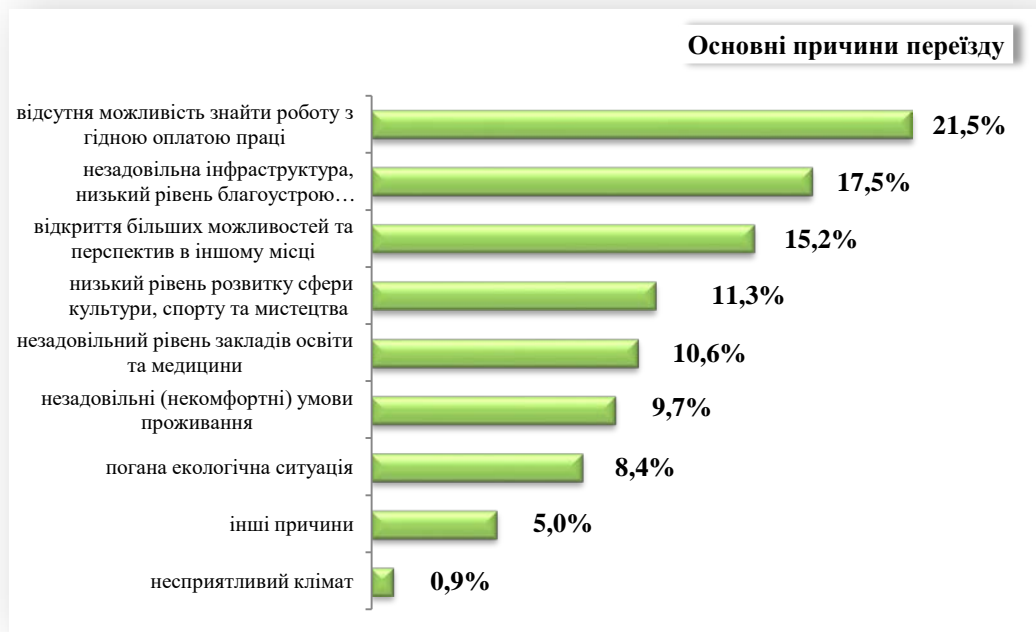
Найбільша частка жителів, що планують переїзд з території громади до інших населених пунктів, знаходиться у віковому діапазоні від 18 до 39 років, яка становить у сумарному значенні більше 2/3 від загальної кількості опитуваних та від 40 до 49 років, яка складає близько 23%. Загальна вага жителів вікової групи найбільш економічно активного працездатного населення (18 – 49 років), що планують переїзд, становить 90,7%.

Таблиця Розподіл жителів, що планують переїзд, за місцем проживання

Жителі громади	міське населення	сільське населення
загальна кількість опитуваних жителів, осіб	1 052	366
кількість жителів, що планують переїжджати, осіб	223	45
частка жителів, що планують переїжджати, %	21,2	12,3

Більша питома вага жителів, що планують переїзд, від загальної кількості опитуваних спостерігається в місті Коростень, яка складає 21,2%, менша в сільській

місцевості – 12,3%. В свою чергу, відношення бажаючих переїхати з міста та з сільських населених пунктів становить 83,2% та 16,8%. Відповідно до розподілу чисельності населення громади за місцем проживання, частка міського населення складає 85,6%, сільського – 14,4%. Можна зробити висновок про достатню релевантність вибірки та відповідей.

Рисунок Основні причини переїзду

Основними причинами переїзду з території громади жителі називають відсутність можливості знайти роботу з гідною оплатою праці (21,5%), незадовільну інфраструктуру, низький рівень благоустрою населених пунктів (17,5%), відкриття більших можливостей і перспектив в іншому місці (15,2%). Кліматичні умови, екологічний стан та інші особисті причини переїзду стоять на останніх позиціях в ранжуванні зазначених проблем та сумарно становлять 14,3%. Загальна частка причин, пов'язаних із низьким рівнем сфери культури, спорту, мистецтва, освіти та медицини становить близько 22%.

Таблиця Найгостріші проблеми, на вирішення яких потрібно зосередити зусилля

Найгостріші проблеми громади, %	
низький рівень доходів та якість життя населення	12,6
відсутність робочих місць, безробіття	8,0
низька якість житлово-комунальних послуг	7,0
незадовільний стан транспортної інфраструктури (дороги, мости, розв'язки)	6,9
незадовільний стан благоустрою територій	6,2
відсутність системи поводження із сміттям	5,9
низька якість і недоступність медичних послуг	5,1
пияцтво, алкоголізм, наркоманія	5,0
корупція і адміністративні бар'єри	4,8
несприятливий екологічний стан	4,8
низький рівень громадської безпеки, підвищена злочинність	4,3
недоступність (висока вартість, відсутність новобудов) житла	4,2
незадовільна робота громадського (міського, приміського) транспорту, невдале планування маршрутів	3,6
незадовільна робота поліції	2,9
низька якість і недоступність освітніх послуг	2,2
нестача (впорядкованість) зелених зон	2,2
відсутність / недостатня кількість сучасних майданчиків для проведення масштабних культурно-масових заходів	2,2
недостатня кількість об'єктів спортивної інфраструктури	2,1
високий рівень трудової міграції населення	2,0
проблеми соціального забезпечення, соціальний захист	1,8
недостатня кількість проведення масових і місцевих культурних заходів	1,7
недостатній рівень розвитку бізнесу	1,1
інші проблеми	0,9
нерозвинена туристична індустрія (пам'ятки, екскурсійні маршрути, рекреаційні зони, тощо)	0,9
нерозвинена мережа підприємств громадського харчування (ресторани, бари, кафе)	0,8
стихійна вулична торгівля	0,8

З метою визначення найгостріших проблем, на рішення яких необхідно зосередити зусилля в першу чергу в громаді, під час опитування респондентам дозволено було вибрати не більше 5 із визначеного переліку. Відповідно до запропонованих проблем, що представлені у таблиці, низький рівень доходів і якість життя населення є найголовнішою для вирішення, якій притаманна найбільша питома вага серед опитуваних (12,6%). Інші проблеми мають суттєво нижчі показники значущості та поступово ранжовані в таблиці за пріоритетністю. Серед суттєвих проблем для жителів громади (5 значущих за питоною вагою)

визначені відсутність робочих місць та безробіття (8,0%), низька якість житлово-комунальних послуг (7,0%), незадовільний стан дорожньо-транспортної інфраструктури (6,9%), незадовільний стан благоустрою (6,2%) та відсутність системи поводження із сміттям (5,9%). Зазначені проблеми корелюють із проблемами, що були визначені жителями під час опитування щодо причин можливого переїзду з території громади. Серед малозначущих проблем для жителів (частка менше 1%) визначені такі, як нерозвинена туристична індустрія (0,9%), нерозвинена мережа підприємств громадського харчування (0,8%), стихійна вулична торгівля (0,8%) та інші проблеми (0,9%).

Таблиця Пріоритетні напрями розвитку громади

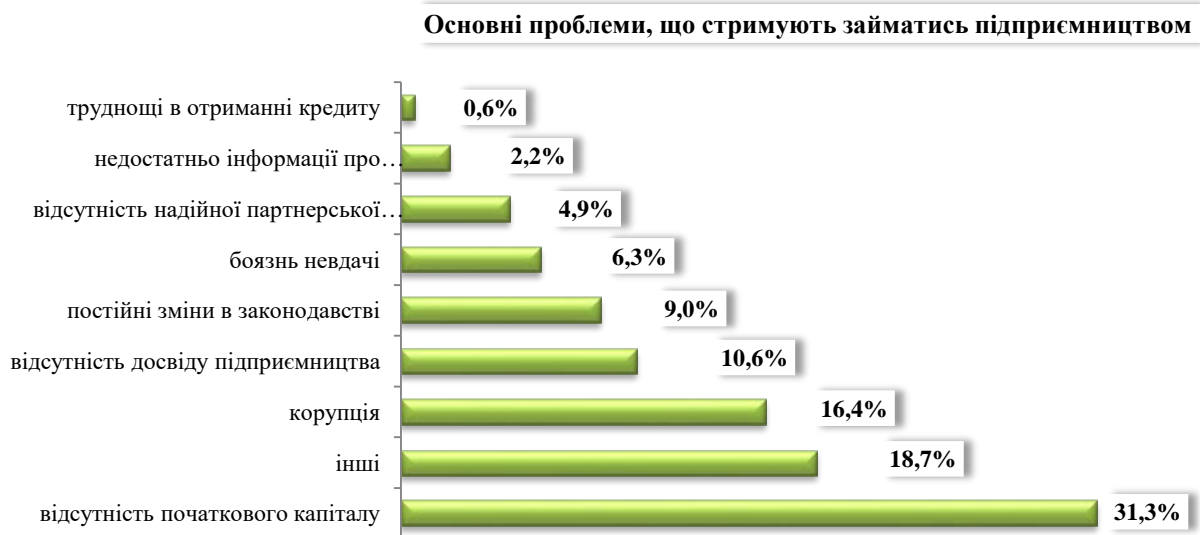
Пріоритетні напрями розвитку громади, %	
розвиток промисловості і створення нових робочих місць	20,4
створення комфортного (міського, сільського) середовища і благоустрою територій	15,0
забезпечення доступного і якісного медичного обслуговування	12,8
забезпечення населення доступним житлом і формування комфортного середовища проживання	11,0
створення умов для залучення інвестицій	9,6
створення соціальних об'єктів та об'єктів інфраструктури (водопостачання, енергетика тощо)	7,2
підтримка малого та середнього підприємництва	6,0
розвиток культури і духовності	5,0
розвиток фізичної культури і спорту	4,0
розвиток людського капіталу	2,9
розвиток туризму та рекреації	2,3
інший напрям	2,2
розвиток сфери інформаційних технологій	1,6

У порівнянні з наявними проблемами, що стоять перед громадою, найголовніші пріоритетні напрями розвитку більше виражені часткою значущості. Респонденти могли вибрати не більше трьох запропонованих напрямів, які на їх думку є найважливішими для розвитку в громаді.

Близько п'ятої частини всіх опитуваних визначають розвиток промисловості і створення нових робочих місць головним напрямом (20,4%). Серед інших значущих напрямів зазначені створення комфортного середовища та благоустрою територій (15,0%), забезпечення доступного і якісного медичного обслуговування (12,8%), забезпечення населення доступним житлом (11,0%), створення умов для залучення інвестицій (9,6%).

На жаль, серед малозначущих напрямів розвитку громади визначені сфери, пов'язані із розвитком людського капіталу (2,9%) та інформаційних технологій (1,6%), а також розвиток туризму та рекреації (2,3%) й інші напрями (2,2%).

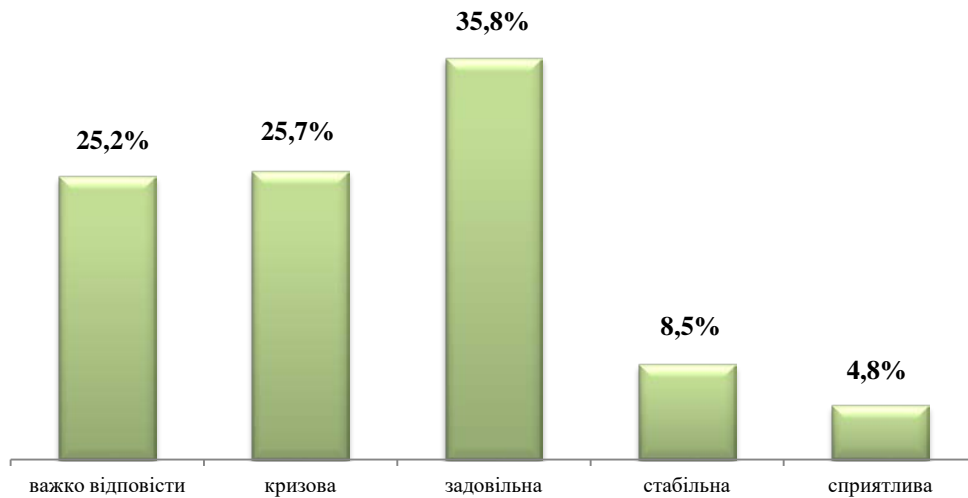
Безумовно, визначення основних пріоритетів та проблем не вимагає створення обмежень щодо вирішення інших задач та розвитку інших напрямів та галузей господарювання.

Рисунок Основні проблеми, що стримують займатись підприємництвом

Підтримка та розвинення малого підприємництва одна з найважливіших цілей соціально-економічного розвитку будь-якої громади. Майже 23% опитуваних не мають бажання займатись підприємницькою діяльністю; 6,8% вже є зареєстрованими суб'єктами підприємницької діяльності. З близька 70% опитуваних громади визначили проблеми, які заважають їм розпочати підприємницьку діяльність, з чого слідує, що питання підприємництва для них є актуальним. Головною проблемою, частка якої становить майже третину, є відсутність початкового капіталу. Далі слідує проблеми, пов'язані із корупцією (16,4%), відсутністю досвіду підприємництва (10,6%), постійні зміни в законодавстві (9,0%) й інші.

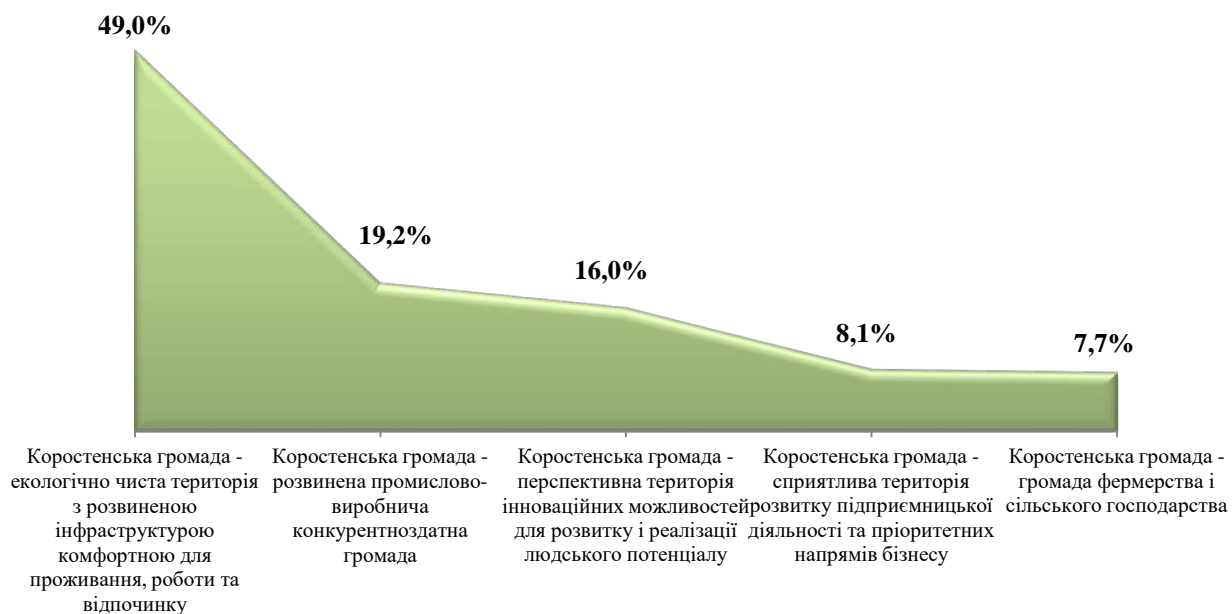
Оцінка соціально-економічної ситуації в громаді

Рисунок Оцінка соціально-економічної ситуації в громаді

Загалом, більше третини опитуваних визначили оцінку соціально-економічної ситуації в громаді задовільною (35,8%), тобто такою, яка поєднує в собі негативні чинники, що створюють певні перешкоди для ефективного та результативного функціонування та розвитку соціально-економічних процесів в громаді. 25,7% респондентів оцінили становище як кризове, таке, що підсилює вплив негативних факторів та стримує будь-які процеси розвитку. Сприятливою та стабільною ситуацією в регіоні визначили тільки 13,3% опитуваних. Близько чверті респондентів (25,2%) не змогли надати оцінку соціально-економічній ситуації, що може бути пояснено коливаннями у прийнятті однозначного рішення або відсутності конкретної прозорої уяви про стан справ у громаді.

Стратегічне бачення майбутнього Коростенської громади

Рисунок Стратегічне бачення майбутнього Коростенської громади

Близько половини респондентів визначили стратегічне бачення майбутнього Коростенської громади як екологічної чистої території з розвинутою інфраструктурою комфортною для проживання, роботи відпочинку. Запропоноване бачення втілює в собі основні загальні принципи комфортної життєдіяльності будь-якої людини в суспільному просторі без врахування будь-яких особливостей або специфіки основних напрямів господарювання. Інші бачення втілюють в собі певні напрями господарської діяльності, що можуть бути пріоритетними у соціально-економічному розвитку громади. За розвиток промисловості, виробництва та конкурентоздатності вироблених товарів, робіт та послуг в громаді висловились 19,2%; інноваційні можливості для розвитку та реалізації людського потенціалу є пріоритетом для 16,0% опитуваних; розвиток підприємницької діяльності та пріоритетних напрямів бізнесу – для 8,1%; за розвиток фермерства та сільського господарства висловились 7,7%.

ДЛЯ ПОДАТОК
